

Gi gründere fødselspermisjon

De fleste som starter opp ny virksomhet, gjør det ved siden av fast jobb. Hva med å gi dem permisjon til å prøve seg med full kraft?

I Norge har vi en av verdens beste permisjonsordninger når vi setter barn til verden. Vi får et års permisjon med lønn fra jobben, fordelt på mor og far. Fødselspermisjon sikrer at kvinner kan ha en karriere samtidig som de får barn. Ordningen bidrar også til at barna i tidlig alder kan være sammen med foreldrene.

Fødselspermisjon og barnehager har ikke bare vært et gode for foreldrene, ordningen har også gitt Norge en betydelig økonomisk avkastning. På kort sikt har fødselspermisjon bidratt til at kvinner er blitt en større del av arbeidsstyrken. På lengre sikt har ordningen trolig gitt nasjonen flere barn, som sikrer et fremtidig økonomisk fundament.

Vi mener den samme tankegangen kan brukes på en annen ting vi trenger mye mer av: Norge trenger flere nye bedrifter. Hva med å gi folk med fast jobb og gode ideer permisjon for å føde nye bedrifter?

I Norge er de fleste nystartede bedrifter skapt av deltidsgründere, folk som er i fast arbeid ved siden av. Det er bra at mange som har fast jobb, starter egen bedrift på si. Mange av deltidsgründerne lykkes heldigvis. For Norge er det likevel et problem at ikke flere får testet ut både gode og dårlige ideer raskere og med full kraft. Det kan være én av årsakene til at mange norske oppstartsfirmar, særlig innenfor teknologi, vokser for sakte eller blir kjøpt opp av utenlandske investorer før de rekker å bli store.

I Norge skal det mye til for å miste jobben. Men det betyr samtidig at det blir vanskeligere

Innlegg Amir Sasson og Espen Andersen

Amir Sasson, professor,
Handelshøyskolen BI.

Espen Andersen,
førsteamanuensis,
Handelshøyskolen BI.

å få seg en jobb, siden arbeidsgiver forplikter seg på lang sikt. Det betyr at risikoen ved å forlate fast arbeid og inntekt er høyere i Norge enn i mange andre land der usikkerhet i arbeidslivet gjør gründervirksomhet til et mer forlokkende alternativ.

Fødselspermisjon er en støtteordning som gir ønskede politiske og økonomiske effekter. Vi mener det er på høy tid å prøve ut tilsvarende sterke ordninger for å gi deltidsgründere mulighet til å teste ut sine ideer. La dem få permisjon i forbindelse med selskapsfødsel - en slags spesialtilpasset foreldrepermisjon, eller gründerpermisjon, om du vil.

Å starte en ny bedrift er en utfordring og en risiko, både økonomisk og på andre måter. I mulighetenes land, USA, blir mislykkede forsøk på oppstart

Fødselspermisjon er en støtteordning som gir ønskede politiske og økonomiske effekter. Vi mener det er på høy tid å prøve ut tilsvarende sterke ordninger for å gi deltidsgründere mulighet til å teste ut sine ideer, skriver artikkelforfatterne. Foto: Javad Parsa

sett på som en hardt tilkjempet og verdifull erfaring. Til sammenligning blir et mislykket forsøk på å starte en ny virksomhet i Norge sett på som nettopp mislykket. Det er ikke noe som styrker din posisjon i arbeidsmarkedet.

Her får regjeringen en gyllen mulighet til å oppfylle valgloftene om legge til rette for mer gründervirksomhet i norsk næringsliv.

Hvordan ville en slik permisjon kunne fungere - og hva ville effekten være? Her foreslår vi tre mulige modeller:

● Ansatte som ønsker å starte ny virksomhet, får ubetalt permisjon i inntil to år. Permisjonen gir

mulighet til å gå tilbake til samme jobb innenfor permisjonstiden.

● Gründere får ubetalt permisjon i inntil to år. Samtidig kan de få oppstartslån og annen støtte fra Innovasjon Norge og andre aktører i virkemiddelapparatet.

● Gründere får betalt permisjon på lik linje med fødselspermisjon og rett til å beholde jobben i to år.

Det vil være naturlig å utarbeide kriterier for å kvalifisere til permisjon til oppstartsvirksomhet. Det kan for eksempel omfatte krav om en minstetid som ansatt i selskapet og krav til type virksomhet som skal

startes. Kanskje kan bedrifter som deltar i ordningen, sikres en eierandel eller andel av avkastningen fra bedriften som startes opp.

Norge har opprettholdt sin fødselsrate - muliggjort mange nye og lønnsomme barn - ved hjelp av gode ordninger. Det er på tide å forsøke de samme virkemidlene for å skape ikke bare dem som skal betale pensjonen vår, men også de bedriftene de skal skape verdier i.

Amir Sasson, professor, og Espen Andersen, førsteamanuensis, begge tilknyttet Handelshøyskolen BI

Offentlig kvalitet mot privat velferd

I DN 17. august skriver Ola Kvaløy om meningsfull profitt innenfor privat velferdsproduksjon, fulgt opp i lederartikkel dagen etter. Han konkluderer helt riktig med at private aktører er viktig for å vise det offentlige hvordan driften kan bli mer kostnadseffektiv. Derimot er det grunn til å være uenig i at det offentlige er nødvendig for å sikre høy kvalitet på tjenestene, selv om det stort sett synes slik i dagens Norge.

Vi har definert nødvendige tjenester innenfor helse, undervisning og pleie som så

viktige at tradisjonelle markedsøkonomiske mekanismer er satt til side. Private aktører er erstattet av et offentlig drevet, oppmyket monopol, som skal sikre tjenester nærmest gratis og med god kvalitet til alle, med moderat og trygg avlønning av aktørene (les: offentlige regulativer og ingen profitt).

Et viktig poeng blir nettopp å hindre at kvaliteten oppleves bedre eller mer tilgjengelig i det private markedet; slik at de med god økonomi vil kjøpe seg bedre tjenester enn andre. I Norge er vi så heldige at det offentlige velstandsnivået tillater oss å løse dette ved å være i front på kvalitet, også i de offentlige tjenestene. Det er ikke er noe stort incentiv hos dem med god økonomi til å kjøpe seg

bedre undervisning, helse og pleie.

Dette er ingen selvfølge, men unntaket i et globalt perspektiv. I de fleste land er det slik at de private aktørene, til en betydelig høyere kostnad og profitt, leverer høyere kvalitet, som en varierende del av befolkningen har råd til å benytte.

Johan Ræder, Oslo

Fisk i olje, med omdømmet i behold?

Det foregår for tiden en frisk debatt i DN om de reelle konsekvensene for fisk og økosystem av et eventuelt oljeutslipp nær

Lofoten. Havforskningsinstituttet har gitt det klare forvaltningsråd at en ikke bør åpne opp for utvinning i området. Norsk olje og gass, ved Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, mener derimot at instituttets kunnskapsgrunnlag ikke støtter et slikt råd (DN 17. august). Økonomiprofessor emeritus Rognvaldur Hannesson har gitt uttrykk for et lignende syn, samt at «økonomiske konsekvenser glitrer med sitt fravær» i instituttets analyse (DN 18. august.)

Det kan synes friskt av Schjøtt-Pedersen og Hannesson å sette seg til doms over Havforskningsinstituttet når det gjelder faktagrunnlag og forvaltningsråd basert på dette; det er nå en gang dette institut-

tet er satt opp for å gjøre - og rutinemessig gjør - basert på en stor og kompetent forskerstab. Men hvis en likevel aksepterer motargumentet, at risikoen for vesentlig skade på det levende havet i praksis er fraværende, sitter jeg uansett igjen med følgende spørsmål, som de begge tilsynelatende ignorerer:

Vil ikke et utslipp - stort eller lite, og uavhengig av faktisk skade i havet - være en katastrofe for omdømmet til både norsk oljenæring og norsk fiskerinæring, med ditto økonomiske konsekvenser?

Tor Eldevik, professor, Geofysisk institutt ved UiB og Bjerknessenteret for klimaforskning